

مقایسه‌ی تأثیر شامپوی بدن حاوی اکتوپیروکس ۱٪ با شامپوی بدن کتوکونازول ۲٪ در درمان پیتیریازیس و رسیکالر: کارآزمایی بالینی تصادفی، دارای گروه شاهد و دوسویه کور

زمینه و هدف: پیتیریازیس و رسیکالر یک عفونت قارچی سطحی پوست است که توسط گونه‌های مختلف مالاسزیا ایجاد می‌شود و در مناطق گرم‌سیری و نیمه‌گرم‌سیری رایج است. درمان‌های مختلفی از جمله شامپو کتوکونازول ۲٪ در درمان این بیماری مؤثر می‌باشد. در این مطالعه تأثیر شامپوی اکتوپیروکس ۱٪ در مقایسه با شامپوی کتوکونازول ۲٪ در بهبود این بیماری بررسی شده است.

روش اجرا: تعداد ۴۲ بیمار در این مطالعه شرکت کردند که ۲۵ نفر از این بیماران از شامپوی اکتوپیروکس ۱٪ و ۱۷ نفر از شامپوی کتوکونازول ۲٪، به مدت ۵ دقیقه در حمام پس از شستشو روزانه به مدت سه هفته استفاده کردند. مقایسه‌ی دو درمان براساس تست KOH و بررسی علائم بالینی انجام گردید.

یافته‌ها: بهبودی ۶۴٪ پس از استفاده از شامپوی بدن کتوکونازول ۲٪ و ۴۴٪ پس از استفاده از شامپوی بدن اکتوپیروکس ۱٪ مشاهده گردید که براساس آزمون مرتع کای این اختلاف معنی‌دار نیست ($P=0.187$). ضمناً پس از بهبودی نیز هر دو شامپو در برطرف کردن علائم موثر بوده‌اند با این تفاوت که شامپوی کتوکونازول ۲٪ در ازین بردن هیپرپیگماتیسیون و قرمزی مؤثرتر از شامپوی اکتوپیروکس ۲٪ بوده است. همچنین عارضه‌ی جانبی نیز پس از استفاده از هیچ یک از دو شامپو مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: شامپوهای کتوکونازول ۲٪ و اکتوپیروکس ۱٪ بدون عوارض جانبی در درمان پیتیریازیس و رسیکالر مؤثر هستند.

کلیدواژه‌ها: پیتیریازیس و رسیکالر، شامپو کتوکونازول، شامپو اکتوپیروکس

دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۷/۰۷
پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۰۸/۲۱

پوست و زیبایی؛ پاییز ۱۳۹۳، دوره‌ی ۵ (۳): ۱۱۷-۱۲۳

دکتر نسرین حمیدی‌زاده^۱

دکتر لادن دستغیب^۲

سارا رنجبر^۱

دکتر فرهاد هنجنی^۲

دکتر پیمان جعفری^۳

۱. مرکز تحقیقات مولکولی پوست، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

۲. گروه پوست، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

۳. گروه آمار زیستی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

نویسنده‌ی مسئول:

دکتر نسرین حمیدی‌زاده

مرکز تحقیقات مولکولی پوست، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

پست الکترونیک:

nhamidizadeh@gmx.net

تعارض منافع: اعلام نشده است.

مقدمه
پیتیریازیس و رسیکالر دخیل می‌باشدند شناسایی شده‌اند^۴. این بیماری لایه‌ی شاخی پوست را درگیر می‌کند و مشخصه‌ی آن پوسته‌پوسته شدن و هیپو یا هیپرپیگماتیسیون ناحیه‌ی درگیر به صورت گستته و پیوسته می‌باشد. نواحی درگیر عمده‌ای بالاتنه، اندام پروگزیمال و صورت می‌باشد^۵. این قارچ تقریباً در پوست تمامی افراد وجود دارد و علت این که چرا در بعضی از افراد این قارچ پاتوژن می‌باشد مشخص نیست، ولی بیماری حاصل از این قارچ یک بیماری

پیتیریازیس و رسیکالر یک عفونت قارچی در سطح پوست می‌باشد که توسط گونه‌های مختلف مالاسزیا ایجاد می‌شود^۱. مالاسزیا گروه پیتروسپوروم‌ها، فلور طبیعی، پوست بدن در بزرگ‌سالان می‌باشند، تعلق دارد^۲.

۱۲ نمونه‌ی مالاسزیا وجود دارد که در مطالعات، گونه‌های مختلف مالاسزیا که در بیماری

استفاده می‌شود. این ماده می‌تواند از طریق دیواره‌ی سلولی ملاسزیا فورفور عبور کند و با یون Fe^{2+} یک کمپلکس ایجاد کند که این امر در مهار متابولیسم انرژی در میتوکندری این قارچ مؤثر بوده و درنتیجه از بین بردن قارچ را به دنبال خواهد داشت. شوره‌ی سر که می‌تواند به علت افزایش ملاسزیا فورفور روی پوست سر ایجاد شود، پس از استفاده از شامپوی پیروکتون اولامین با غلظت 0.5% به همراه کلیمبازول 16.45% ، ترکیبی از پیروکتون اولامین 75.00% و اسید سالیسیلیک 2.17% و نیز پیروکتون اولامین 1.1% به تنها یک کاهش یافته است. در یک مطالعه‌ی دیگر شامپوی پیروکتون اولامین 1% از نظر افزایش مدت زمان استفاده از شامپو روی سر، از شامپوی کتونازول 0.1% مفیدتر بوده است.¹⁸

با توجه به این که داروهای ضدقارچ مانند دیگر داروها می‌توانند در بیماران مختلف عوارض جانبی متفاوتی ایجاد کنند و با در نظر داشتن این مهم که قارچ‌ها نیز می‌توانند در مقابل داروهای موجود مقاومت نشان دهند، هدف ما از انجام این مطالعه تأثیر شامپوی اکتوپیروكس 1% و مقایسه‌ی این شامپو با شامپوی کتونازول 1% در درمان پیتیریازیس و رسیکالر بود.

روش اجرا

این مطالعه در مرکز تحقیقات مولکولی پوست بیمارستان شهید فقیهی شیراز طی سال‌های ۹۱ و ۹۲ انجام شد. براساس مطالعات انجام شده¹⁹، تعداد بیماران برای مقایسه مثبت بودن تست KOH انجام گرفت. در صورت مثبت بودن تست KOH و عدم استفاده از داروهای ضدقارچ سیستمیک یا موضعی در دو ماه گذشته و عدم وجود بیماری‌های زمینه‌ای یا مصرف داروهای سرکوب‌کننده‌ی سیستم ایمنی، پس از تکمیل فرم رضایت‌نامه توسط بیمار، از

مضر نمی‌باشد. به نظر می‌رسد که این بیماری در مناطق گرم و به طور عمده در دوران نوجوانی هنگامی که غدد سباسه فعال‌تر هستند، رخ می‌دهد.⁷ مهم‌ترین عوامل خارجی در بروز این بیماری، پوست چرب، تعريق، عوامل ارثی، مصرف کورتیکوستروئیدها و نقص ایمنی می‌باشد.⁸

راه‌های متعددی به صورت موضعی و سیستمیک برای درمان پیتیریازیس و رسیکالر وجود دارد. درمان‌های موضعی شامل پروپیلن گلیکول 50.50% ، کلوتریمازول، بیفونازول، سرتاکونازول، تربینافین و شامپوهای ضدقارچ مانند سیکلوبیروکس اولامین و سلنيوم‌دی‌سولفید می‌باشد.⁹ درمان‌های سیستمیک با استفاده از فلوکونازول، کتونازول و ایتراکونازول نیز مؤثر است.¹⁰ در مطالعات انجام شده، بهبودی 80.90% و 95.10% بیماری پیتیریازیس و رسیکالر پس از مصرف شامپوی کتونازول بدون هیچ اثر جانبی گزارش شده است.¹¹

در مطالعه‌ای کرم سیکلوبیروکس 1% با کرم کلوتریمازول 1% برای درمان پیتیریازیس و رسیکالر مقایسه شده و نشان داد که پس از 2 هفته 86.80% از بیماران پس از استفاده از سیکلوبیروکس و 73.73% پس از استفاده از کلوتریمازول 1% بهبود یافته‌ند.¹² در مطالعه‌ی دیگری، تأثیر بیشتر کرم سیکلوبیروکس نسبت به کلوتریمازول در عفونت‌های قارچی نشان داده شده است.¹³ در دو مطالعه‌ی دیگر که از محلول سیکلوبیروکس در درمان پیتیریازیس و رسیکالر استفاده شده بود، 74.74% از بیماران پس از 4 هفته¹⁴ و تمام بیماران پس از 21 روز بهبود یافته‌ند.¹⁵

با توجه به این که پیروکتون الامین (اکتوپیرکس) همانند سیکلوبیروکس یک نمک اتانول‌امین می‌باشد و به خانواده‌ی پیریدین‌ها تعلق دارد و نیز تأثیر ضدقارچی آن از سیکلوبیروکس بیشتر می‌باشد، به همین دلیل از این ماده در برخی شامپوهای ضدشوره

$P=0,187$ محاسبه گردید که معنی دار نبود. در هیچ کدام از دو گروه هیچ گونه عارضه‌ی جانی مشاهده نشد. شامپوی کتوکونازول ۰/۲٪ در ازین بردن هیپرپیگمانتاسیون و سرخی پوست مؤثرتر از شامپوی اکتوپیروکس ۱٪ بود. هیچ کدام از ۲ شامپو تأثیر قابل توجهی در بهبود هیپرپیگمانتاسیون با وجود بهبودی قارچی، نشان ندادند (جداول ۱ و ۲).

بحث

پیتیریازیس و رسیکالر عفونت قارچی پوستی رایج در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری می‌باشد و کتوکونازول به صورت خوارکی در درمان سیستمیک آن مؤثر می‌باشد.^{۲۰} در مطالعه‌ای مؤثر بودن شامپوی کتوکونازول ۰/۲٪ بدون به جاگذاشتن علائم و عوارض در این بیماری نشان داده شده است.^{۱۱} بهبودی حاصل از مصرف شامپو کتوکونازول ۰/۲٪ در دو مطالعه به ترتیب ۰/۸۰٪ و ۰/۹۵٪ می‌باشد. روش استفاده در مطالعات مختلف، متفاوت بوده و به مدت ۵ دقیقه^{۱۸} برای ۰/۲۱ روز^{۱۹} یا دو بار در هفته به مدت ۱۰ الی ۱۵ دقیقه^{۱۰} روز از شستشو در حمام توصیه شده است.^{۲۱} لازم به ذکر است که تأثیر کتوکونازول ۰/۲٪ به صورت فوم و شامپو در بهبود بیماری پیتیریازیس و رسیکالر برسی شده است.^{۲۲،۲۳} از طرف دیگر، شامپوی پیروکتون اولامین ۰/۵٪ به همراه کلیمبازول در کاهش شوره‌ی سر که یکی از علل آن مالاسزیا فورفور می‌باشد، مؤثر بوده است.^{۱۶} همچنین ترکیبی از ۰/۷۵٪ پیروکتون اولامین با سالیسلیک اسید^{۱۷} و پیروکتون اولامین ۱٪ به تنهایی^{۱۸} کاهش شوره‌ی سر را به دنبال داشته است. در یک مطالعه‌ی دیگر نیز شامپوی پیروکتون اولامین ۱٪ حتی از شامپوی کتوکونازول ۰/۱٪ از نظر افزایش مدت زمان استفاده از شامپو روی سرمفیدتر بوده است.^{۱۸}

در مطالعه‌ی حاضر میزان بهبودی پس از مصرف شامپوی کتوکونازول ۰/۲٪ (۰/۶۶٪) پایین‌تر از میزان بهبودی در مطالعات قبلی می‌باشد ولی بهبودی حاصل

محل ضایعه عکس‌برداری و یکی از شامپوهای بدن (اکتوپیروکس ۱٪ و یا کتوکونازول ۰/۲٪)، ساخت شرکت ایران آوندفر، ایران) توسط فرد دیگری به غیر از متخصص پوست و بدون اطلاع بیمار از نوع شامپو، به بیمار ارائه شد. تخصیص نوع شامپو به روش تصادفی ساده (نرم‌افزار SPSS با استفاده از جدول پوکاک) و دوسویه کور بود. بیماران بعد از استحمام و شستشوی کامل بدن شامپو را برای ۵ دقیقه^{۱۸} روزانه به مدت ۰/۲۱ روز^{۱۹} روی تمام نقاط بدن استفاده کردند و سپس می‌شستند.

بیماران بعد از اتمام سه هفته استفاده از شامپو توسط پزشک ویزیت شده، تست KOH مجدد انجام و از محل ضایعه عکس‌برداری مجدد می‌شد. در شروع و پایان درمان، برگه‌ی پرسشنامه شامل پارامترهای هیپو و هیپرپیگمانتاسیون، سرخی پوست، خارش و پوسته با نمره‌دهی ۰ تا ۳ = بدون علامت، ۱ = علامت خفیف، ۲ = علامت متوسط و ۳ = علامت شدید) تکمیل و عوارض احتمالی دارو ثبت گردید که برطرف شدن کامل علائم (۰) (بهبودی کامل)، (۱ و ۲) بهبودی نسبی و علامت شدید (۳) عدم پاسخ به درمان در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۴۲ بیمار شرکت کردند که از این تعداد ۲۵ مرد و ۱۷ زن بودند. از آنجایی که طرح به روش تصادفی ساده (جدول پوکاک) و دوسویه کور بود، ۲۵ بیمار شامپوی بدن اکتوپیروکس ۱٪ و ۱۷ نفر شامپو کتوکونازول ۰/۲٪ استفاده کردند. محدوده‌ی سنی بیماران بین ۱۶ تا ۶۱ سال بوده و بیشتر، قسمت فوقانی تنہ‌ی بیماران در گیر بود.

از ۲۵ بیماری که از شامپوی اکتوپیروکس ۱٪ استفاده کردند، تست KOH ۱۱ نفر (۴۴٪) پس از درمان منفی شد (شکل ۱). از ۱۷ بیمار که شامپوی کتوکونازول ۰/۲٪ را استفاده کردند، ۱۱ نفر (۶۴٪) بهبود یافتند (شکل ۲). براساس آزمون مربع کای،

شکل ۱: تأثیر استفاده از شامپوی اکتوپیروکس ۱٪ بر بیمار مبتلا به پیتریازیس ورسیکالر؛ (الف) قبل از درمان، (ب) بعد از ۳ هفته درمان.

شکل ۲: تأثیر استفاده از شامپوی کتوکونازول ۲٪ بر بیمار مبتلا به پیتریازیس ورسیکالر؛ (الف) قبل از درمان، (ب) بعد از ۳ هفته درمان.

جدول ۱: میزان بهبودی عوارض و علائم در بیماران مبتلا به پیتریازیس ورسیکالر پس از ۳ هفته استفاده از شامپوی کتوکونازول٪ ۲

خارجش	پوسته	قرمزی	هاپرپیگماتاسیون	هاپوبیگماتاسیون	بهبودی کامل
۵	۹	۸	۱	۷	بهبودی کامل
۰	۱	۰	۱	۲	بهبودی نسبی
۰	۱	۰	۱	۰	عدم پاسخ
۵	۱۱	۸	۳	۹	جمع

جدول ۲: میزان بهبودی عوارض و علائم در بیماران مبتلا به پیتریازیس ورسیکالر پس از ۳ هفته استفاده از شامپوی اکتوپیروکس ۱٪

خارجش	پوسته	قرمزی	هاپرپیگماتاسیون	هاپوبیگماتاسیون	بهبودی کامل
۲	۸	۷	۰	۴	بهبودی کامل
۱	۱	۲	۱	۴	بهبودی نسبی
۰	۱	۰	۱	۰	عدم پاسخ
۳	۱۰	۹	۲	۸	جمع

جهت مشکلات زمینه‌ای از جمله بیماری‌های کبد، کلیه یا قلبی را ندارند، می‌توانند از هر دو شامپوهای بدن کتوکونازول ۲٪ یا شامپوی اکتوپیروکس ۱٪ استفاده کنند. همچنین پیشنهاد می‌شود که بهمنظور بررسی بیشتر اثر این دو شامپو برروی سویه‌های مختلف مالاسزیا، بهتر است نوع سویه‌ی قارچ، قبل از درمان با این شامپوها در بیماران مشخص گردد زیرا امکان این مهم نیز وجود دارد که این شامپوها برروی سویه‌ی خاصی از مالاسزیا مؤثر باشد.

سپاسگزاری

این مطالعه با حمایت مالی شرکت ایران آوندفر و با در اختیار گذاردن شامپوهای حاوی کتوکونازول و اکتوپیروکس آیروکس میسر گردید.

از کتوکونازول ۲٪ بیشتر از شامپوی بدن کتوپیروکس ۱٪ (۰.۴۶٪) است. شایان ذکر است که این اختلاف براساس آزمون مربع کای قابل توجه و معنی‌دار نیست ($P=0.187$). به طور کلی می‌توان گفت که هر دو شامپو در بهبودی پیتیریازیس و رسیکالر مؤثر می‌باشند. حائز اهمیت است که پیتیریازیس و رسیکالر عموماً بدون نشانه است و نگرانی عمدۀ ظاهر آن است^{۲۱} که اگرچه هر دو شامپو علاوه‌بر بهبودی قارچی، علائم بیماری از قبیل پوسته، سرخی پوست، خارش و هیپرپیگماتیسیون را به طور عمدۀ برطرف می‌نمایند، ولی شامپوی کتوکونازول در ازبین‌بردن هیپرپیگماتیسیون و سرخی پوست مؤثرتر بوده است. با توجه به نتایج حاصله، بیماران مبتلا به پیتیریازیس و رسیکالر که امکان درمان سیستمیک به

References

1. Gupta AK, Bluhm R, Summerbell R. Pityriasis versicolor. *J Eur Acad Dermatol Venereol* 2002; 16: 19-33.
2. Faergemann J. Pityriasis versicolor. *Semin Dermatol* 1993; 12: 276-9.
3. Petry V, Tanhausen F, Weiss L, et al. Identification of Malassezia yeast species isolated from patients with pityriasis versicolor. *An Bras Dermatol* 2011; 86: 803-6.
4. Framil VM, Melhem MS, Szeszs MW, et al. Pityriasis versicolor: isolation and identification of the main species of Malassezia. *An Bras Dermatol* 2010; 85: 111-4.
5. Hay RJ, Moore M. Mycology. In: Champion RH, Burton JL, Burns DA, Breathnach SM (eds). *Textbook of dermatology*. 6th ed. Oxford: Blackwell Scientific Publications; 1998: 1286-9.
6. Borelli D, Jacobs PH, Nall L. Tinea versicolor: epidemiologic, clinical, and therapeutic aspects. *J Am Acad Dermatol* 1991; 25: 300-5.
7. Gupta AK, Batra R, Bluhm R, Faergemann J. Pityriasis versicolor. *Dermatol Clin* 2003; 21: 413-29.
8. Faergemann J. Management of seborrheic dermatitis and pityriasis versicolor. *Am J clin Dermatol* 2000; 1: 75-80.
9. Rigopoulos D, Gregoriou S, Kontochristopoulos G, et al. Flutrimazole shampoo 1% versus ketoconazole shampoo 2% in the treatment of pityriasis versicolor. A randomised double-blind comparative trial. *Mycoses*. 2007; 50: 193-5.
10. Aggarwal K, Jain VK, Sangwan S. Comparative study of ketoconazole versus selenium sulphide shampoo in pityriasis versicolor. *Ind J Dermatol Venereol Leprol* 2003; 69: 86-7.
11. Rathi SK. Ketoconazole 2% shampoo in pityriasis versicolor: an open trial. *Ind J Dermatol Venereol Leprol* 2003; 69: 142-3.

12. Treatment of tinea versicolor with a new antifungal agent, ciclopirox olamine cream 1%. *Clin Ther* 1985; 7: 574-83. [No authors listed]
13. Jue SG, Dawson GW, Brogden RN. Ciclopirox olamine 1% cream. A preliminary review of its antimicrobial activity and therapeutic use. *Drugs* 1985; 29: 330-41.
14. Corte M, Jung K, Linker U, et al. Topical application of a 0.1% ciclopiroxolamine solution for the treatment of pityriasis versicolor. *Mycoses* 1989; 32: 200-3.
15. del Palacio-Hernanz A, Guarro-Artigas J, Figueras-Salvat MJ, et al. Changes in fungal ultrastructure after short-course ciclopiroxolamine therapy in pityriasis versicolor. *Clin Exp Dermatol* 1990; 15: 95-100.
16. Schmidt-Rose T, Braren S, Folster H, et al. Efficacy of a piroctone olamine/climbazole shampoo in comparison with a zinc pyrithione shampoo in subjects with moderate to severe dandruff. *Int J Cosmet Sci* 2011; 33: 276-82.
17. Pierard-Franchimont C, Pierard GE, Vroome V, et al. Comparative anti-dandruff efficacy between a tar and a non-tar shampoo. *Dermatology* 2000; 200:181-4.
18. Pierard-Franchimont C, Uhoda E, Loussouarn G, et al. Effect of residence time on the efficacy of antidandruff shampoos. *Int J Cosmet Sci* 2003; 25: 267-71.
19. del Palacio Hernanz A, Delgado Vicente S, Menendez Ramos F, Rodriguez-Noriega Belaustegui A. Randomized comparative clinical trial of itraconazole and selenium sulfide shampoo for the treatment of pityriasis versicolor. *Rev Inf Dis* 1987; 9 (Suppl) 1:S121-7.
20. Sadeque JB, Shahidullah M, Shah OR, Kamal M. Systemic ketoconazole in the treatment of tinea versicolor. *Int J Dermatol* 1995; 34: 504-5.
21. Elewski BE, Hughey LC, Soberra JO, Hay R. Fungal Diseases.In: Bolognia JL, Jorizzo JL, Schaffer JV (eds.). *Dermatology*. 3rd ed. NewYork; 2012: 1253-5.
22. Rekacewicz I, Guillaume JC, Benkhraba F, et al. [A double-blind placebo-controlled study of a 2 percent foaming lotion of ketoconazole in a single application in the treatment of pityriasis versicolor]. *Ann Dermatol Venereol* 1990; 117: 709-11. (French)
23. Lange DS, Richards HM, Guarnieri J, et al. Ketoconazole 2% shampoo in the treatment of tinea versicolor: a multicenter, randomized, double-blind, placebo-controlled trial. *J Am Acad Dermatol* 1998; 39: 944-50.

Octopirox 1% shampoo versus ketoconazole 2% shampoo in the treatment of pityriasis versicolor: A randomized, controlled, double-blind clinical trial

Nasrin Hamidizadeh, PhD¹
Ladan Dastgheib, MD^{1,2}
Sara Ranjbar, MSc¹
Farhad Handjani, MD^{1,2}
Peyman Jafari, PhD³

1. Molecular Dermatology Research Center, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.
2. Department of Dermatology, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.
3. Department of Biostatistics, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.

Background and Aim: Pityriasis versicolor (PV) is a fungal infection of the skin that is caused by *Malassezia* species in tropical and subtropical areas. Various treatments such as ketoconazole 2% shampoo are effective in the treatment of PV. In this study, the therapeutic effects of ketoconazole 2% shampoo and Octopirox 1% shampoo on PV were compared.

Methods: Forty-two patients participated in the study. Twenty-five patients were treated using Octopirox 1% shampoo and 17 patients were treated by ketoconazole 2% shampoo. Each shampoo was administered for 5 minutes after daily showers for three weeks. At the end of the treatment period, patients were evaluated on the basis of the results KOH test and clinical examinations.

Results: At the end of the treatment period in ketoconazole 2% shampoo group, 64.7% of patients were cured. In Octopirox 1% shampoo group, 44% of patients were cured. The detected difference was not statistically significant ($P=0.187$).

Conclusion: Both shampoos were effective in eliminating the symptoms, but ketoconazole 2% shampoo was more effective in improving the associated hyperpigmentation and erythema than Octopirox 2% shampoo. No side effects were observed in either group.

Keywords: pityriasis versicolor, ketoconazole 2% shampoo, Octopirox 1% shampoo.

Received: Sep 29, 2014   Accepted: Nov 12, 2014

Dermatology and Cosmetic 2014; 5 (3): 117-123

Corresponding Author:
Nasrin Hamidizadeh, PhD

Molecular Dermatology Research Center,
Shiraz University of Medical Sciences,
Shiraz, Iran.
Email: nhamidizadeh@gmx.net

Conflict of interest: None to declare